

Думаецца, што глыбокае вивучэнне акрэсленай у загалуюку праблемы дасць магчымасць выявіць семантычныя, функцыянальныя, стылістычныя і сістэмныя эквіваленты, стварыць завершаную сістэму сродкаў фразеалагічнай адпаведнасці з улікам сітуацыі.

«Дарогамі Максіма Багдановіча: беларускія мястэчкі»

УА “Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт”

Пугач В.С., 4 к, 3 гр., МПФ

Кафедра сацыяльна-гуманітарных навук
Навуковы кіраўнік – дацэнт *Стасевіч М.П.*

Імя Максіма Багдановіча ўваходзіць у нашу свядомасць з першых школьных чытанак і застаецца на ўсё жыццё як сімвал гарачай любові да Радзімы і веры ў творчыя сілы народа.

Свае кароткае жыццё Максім Багдановіч аддаў развіццю беларускай культуры. За дзесяць гадоў тытанічнай працы ён стаў выдатным крытыкам і літаратуразнаўцам, які вызначыў асноўныя шляхі развіцця маладой беларускай літаратуры.

Жыццёвы шлях Максіма Багдановіча пачынаецца ў Мінску сто дваццаць два гады назад (нарадзіўся 9 снежня 1891 г.). Сям’я ў той час пражывала ў Мінску на Траецкай гары па Аляксандраўскай вуліцы ў драўляным двухпавярховым доме Карказовіча. Багдановічы жылі на другім паверсе, а на першым паверсе ў той час размяшчалася першае прыходскае вучылішча г. Мінска. У гады Вялікай Айчыннай вайны дом, дзе нарадзіўся паэт, напаткаў лёс многіх іншых дамоў сталіцы Беларусі – ён быў разбураны пры бамбёжцы, на яго месцы пабудаваны дом № 25, а Аляксандраўская вуліца была перайменавана ў вуліцу імя М. Горкага. На гэтым доме ў памяць аб нараджэнні паэта ў сакавіку 1959 года ўстаноўлена мемарыяльная дошка.

Ранняе маленства прайшло ў Гродне. У чэрвені 1892 года сям’я Багдановічаў з яшчэ зусім малым Максімам пераехала ў Гродна і пасялілася на Новым Свеце па вуліцы Садовай, заняўшы квартэру ў прасторным, светлым, чыстым двухпавярховым драўляным будынку. Дом у той час быў размешчаны каля маёнтка Станіславава. Вакол дома было шмат садоў, недалёка былі лес і Нёман.

У Гродне хлопчык спазнаў вялікае гора: смерць маці (у 5-гадовым узросце). Пасля смерці маці сям’я пераехала ў Ніжні Ноўгарад, потым ў Яраслаўль, Ялту. Ад жыцця ў горадзе Гродна засталіся цікавыя і радасныя ўспаміны. Сустрэча Адама Багдановіча і Максіма Горкага не прайшла бяследна для Максіма. З дзіцячых гадоў захаваў ён любоў да Горкага і яго творчасці.

Цяпер, калі прайшло шмат часу, цяжка ўявіць сабе, якое ўражанне на малога Максіма меў горад Гродна, але без сумнення такія здабыткі архітэктуры, як Стары і Новы замкі, Барысаглебская царква, Фарны, Брыгіцкі, Бернардынскі касцёлы і кляштар, Францысканскі касцёл, царква Нараджэння Багародзіцы і шмат іншых гістарычных месцаў горада пакінулі глыбокі след у душы паэта і далучыліся да яго вялікай любові да Радзімы. Максім Багдановіч пакінуў гродзенскую зямлю, але памяць аб ім Гродна не пакінула і не пакіне ніколі.

Дом, дзе жыла сям'я Багдановічаў у Гродне, да канца 70-х гадоў не з'яўляўся гістарычным здабыткам, на ім толькі была ўстаноўлена мемарыяльная дошка, на якой было напісана, што з 1892 па 1896 гады тут жыў Максім Багдановіч. У гады Вялікай Айчыннай вайны, пасля акупацыі Гродна гітлераўскімі войскамі, у гэтым доме размяшчалася гасцініца для нямецкіх афіцэраў. Дом дзеля гэтага перабудавалі, але даваенны выгляд будынка ўвогуле захаваўся.

16 мая 1986 года адбылося ўрачыстае адкрыццё дома-музея імя Максіма Багдановіча, які размясціўся ў тым самым доме, у якім на працягу чатырох гадоў жыла сям'я паэта. Збор патрэбных матэрыялаў ішоў з 9 верасня 1981 года да вясны 1986 года. Экспазіцыя музея размешчана ў трох пакоях і доўгім калідоры дома. Першыя два стэнды апавядаюць пра бацькоў паэта, дзіцячых гадах Максіма Багдановіча, сям'і Багдановічаў. Далей матэрыялы музея апавядаюць пра гады, якія Максім правёў у гімназіі і ліцэі, ёсць рэдкія і каштоўныя дакументы, асабістыя кнігі паэта. Спецыяльная частка экспазіцыі прысвечана беларускім пісьменнікам і паэтам, прысвяціўшым свае творы Максіму Багдановічу.

Ад самога стварэння музей вядзе актыўную працу. На працягу 1986-2013 гадоў яго наведалі тысячы людзей. Наведванне музея ў школах і інстытутах горада стала традыцыяй. Можна з задавальненнем сказаць, што дом-музей імя Максіма Багдановіча назаўсёды заняў ганаровае месца сярод культурных мясцін горада Гродна.

У 1916 годзе Максім Багдановіч заканчвае Яраслаўскі юрыдычны ліцэй. Спаўняецца яго мара – вярнуцца на Радзіму. Ён прыязджае ў кастрычніку ў Мінск і працуе ў губернскім харчовым камітэце, адначасова ўдзельнічае ў рабоце Беларускага камітэта дапамогі ахвярам вайны. Камітэт дапамогі быў заснаваны восенню 1915 года падчас нямецкага наступлення, якое выклікала новую хвалю бежанцаў. Размяшчаўся камітэт у драўляным доме № 18 па Захар'еўскай вуліцы. У гэтым доме Максім Багдановіч праводзіў шмат часу, робячы ўсё, каб дапамагчы бедным, абяздоленым людзям. Але ўвосень 1916 года стан здароўя паэта моцна пагоршыўся. Таварышы амаль што сілком прымусілі яго ехаць у Ялту. Два разы Максім пакідаў Мінск: першы раз – у дзіцячым узросце, калі бацька з-за хваробы і перамены месца працы павінен быў пераехаць з сям'ёю ў Гродна, і другі раз – за сваёй хваробы,

каб ехаць на лясэнне. Памёр Максім Адамавіч Багдановіч, калі яму было 25 гадоў 5 месяцаў і 16 дзён, – 25 мая 1917 года. Паміраў ён у адзіноце, далёка ад роднага краю, у тую пару года, калі ўсё квітнела ў Крыму, калі свежы вецер вялікіх перамен веяў над Расіяй. Паміраў з марамі пра лепшае будучае беларускага народа, з усведамленнем, што спаўна выканаў свой грамадзянскі абавязак.

Генетычны партрэт сучаснага беларуса

УА «Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

Рабкевіч С.У., 2 к., 275 гр., медыка-прафілактычны факультэт

Гаўрыленка Я.В., 2к., 275 гр., медыка-прафілактычны факультэт

Кафедра беларускай і рускай моў

Навуковы кіраўнік – выкладчык Кутас В.А.

Для чаго патрэбны генетычны партрэт нацыі, дзе можна выкарыстоўваць вынікі даследаванняў генетыкаў?

Інфармацыя аб генетычным партрэце беларусаў надзвычай важная для нацыянальнай самасвядомасці, праяснення асобных этапаў гісторыі народа. ДНК-тэхналогіі – гэта найноўшыя малекулярныя тэхналогіі, якія дапамагаюць у вывучэнні гісторыі, менавіта дагістарычнага пэрыяду. Магчымасць вылічыць прыкладны ўзрост беларускага этнасу з дапамогаю новай генагеаграфічнай тэхналогіі вывучэння прасторавай структуры генафонду. У сувязі з гэтым, між іншым, адзначаецца, што генафонд беларусаў „заставаўся абароненым ад вонкавага уплыву і заўважнага пранікнення генаў суседніх этнасаў. І такім чынам фенатыпы і генатыпы пры ўсёй стахастычнасці генетычных працэсаў захавалі сваю стабільнасць, магчымасць вылічыць прыкладны ўзрост беларускага этнасу з дапамогаю новай генагеаграфічнай тэхналогіі вывучэння прасторавай структуры генафонду.

Беларускія навукоўцы грунтаваліся выключна на фактах. Яны даследавалі шэсць геаграфічных рэгіёнаў: паўночнае Падзвінне, заходне-ўсходняе Палессе, цэнтральную, усходнюю і паўночна-заходнюю Беларусь. У кожным рэгіёне бралася па 3 населеныя пункты, таму выяўлена карціна ўсёй Беларусі.

У часы Рэчы Паспалітай колькасць габрэяў на тэрыторыі сучаснай Беларусі дасягала 1 мільёна чалавек, беларускіх татараў – 200–300 тысяч чалавек. Яны таксама пакінулі свой след. Таму неабходны далейшы этап даследаванняў.

Ёсць шмат тэорый паходжання беларусаў. Расейскі біёлаг Алена Баланоўская ў сваёй працы «Генафонд беларусаў» сцвярджае, што бела-